

El trill

(ALDC, IV, 838. El trill)

El *trill* és una “post de fusta quadrangular, llarguera, que per sota va armada de ferros tallants, claus o trossos de pedra foguera, i que, arrossegada per una o dues bísties per damunt la batuda, va tallant i capolant la palla” (DCVB). Són característics de l'estri els elements que figuren a la part de sota, molt variables segons les poblacions (“paletes” 51, destraletes 54, tallants 59, 128, 129, 153, 176, talls 69, talladores 188, punxes 26, redolins 129, pues 103, pedres i serres 134, pedres 148, 163, 183, trossets de pedretes de marbre 170, pedretes 159, ganivets 165, cutxilles 184, cutxilla i pedra 166, claus 157, pales per a trinxar la palla 60, pedrenyera 102, 132, 136, 138, 149, 150, pedres d'espedrenyera 139, pedrenyera i “ferri” 106, pedra de foc 185, 186, 189); notem les var. *trillo* 100 (← cast.), *trillaora* 174, der. de *trillar*, *trilla*, augmentatiu femení (152) –però no necessàriament 68, 177, 178, 187–; *trill de diable* 118 i *trill de cutxilles* 188 es refereixen al *diable*. El mot *trill* no sembla que sigui mot cat., car el grup B'L del mot originari, TRIB(U)LUM, no donaria aquest resultat (cf. mapa 535); tenint en compte que l'instrument procedeix del nord d'Àfrica, que va passar al cast. *trillo* (s. XIII), que en cat. *trill* no es troba fins al s. XVI i que el vocable en cat. no ha arribat a l'àrea septentrional peninsular ni a les Balears (i *trillar* ocupa només una franja marginal), s'imposa una

conclusió: que es tracta d'un manlleu al cast., manlleu que havia substituït el tradicional *batolles* o *vergues* (s. XIII) i probablement el corró troncocònic que veurem (cf. mapa 536 i Veny, 2008). Altres mots del tipus ‘trill’: *post* 41, 109, de PŎSTIS [m.] ‘muntant d'una porta’ → ‘post, planxa’, substituïnt TABULA, que degué condicionar el canvi de gènere (*post* [f.]); alg. *trèbbia* 85 ← it. *trebbia*, deverbal de *trebbiare* (< TRIBULARE). En algunes poblacions, el *trill* és el nom del corró de batre (43, 44).

Catre 177 (← port., on és d'origen indi) des de ‘llit plegable; cadira d'estisora’ ha seguit un canvi semàntic no explicat.

Finalment, *diable* (var. *diaple* 117, 119, *diaple* 58; *diabll* 102, 108, 115; sinònim *dimoni* 6) designa un estri més recent (“més modern que el *trill*” 102) i més avançat tècnicament, format per un cilindre de fusta amb dues rodes i tallants de ferro; és mot nord-occ. compartit per l'arag. i deu el seu nom a la seva força i rapidesa d'actuació, com les d'un diable.

Des d'un angle geolingüístic, fixem-nos en l'absència de *trill* en l'àrea septentrional i les Illes, on sovint es batia “a peus d'animals (vaques, egües, matxos, mules)” o amb *batolles/vergues*.

Són mots normatius, des del DG₁, 1932, *trill* per a la post amb elements tallants; *corró*, *carretó* i *batedor*, per a la pedra troncocònica; *batolles* i *vergues*, per al bastó que en un extrem va unit, per mitjà d'una tira de cuir, amb un bastó curt i gruixut (veg. mapa 536).

